

Valentina NEGRU
Institutul de Studii
Enciclopedice
(Chişinău)

TERMINOLOGIA MILITARĂ VESTIMENTARĂ. ABORDĂRI TEORETICE

Abstract

This article is focused on the military terminology on clothing, a field that is distinguished by a significant complexity and diversity. In author's opinion, this is a ground that continues to be unexplored or tangentially explored for the time being. Taking into account the fact that in the last decades, it is remarked an increased interest of scientists' for the language professional dissimilarity and the peculiarities of the professional language, the author considers that nowadays is important to explain and comment the definition of the military language on clothing as well as to ascertain its place within both the literary system of the romanian language and the romanian military terminology.

Keywords: Terminological macrosystems, military language on clothing, professional communication, terminological metalanguage, terminologisation, lexicalisation, monosemantic nature, distinctive meaning, stylistic neutrality, variable nature of the romanian military terminology.

În limbajul militar, la fel ca și în toate limbajele de specialitate, cuvântul termen are, pe de o parte, sensul de „expresie fixă” proprie științei militare și se întâlnește ca element prim în componența unor sintagme ca: termenii unui armistițiu, termenii unui ultimatum, militar în termen etc. Pe de altă parte, prin termen militar înțelegem „cuvântul sau expresia cu sens strict delimitat” în cadrul sistemului militar sau „cuvântul sau îmbinarea de cuvinte” care servește „pentru exprimarea unor noțiuni specifice” domeniului militar: țintă, țintă aeriană, țintă terestră etc. [1, p. 5-6].

Ceea ce deosebește cele două valori ale cuvântului termen folosit în limbajul militar este o distincție de ordin formal: în primul caz cuvântul termen face parte dintr-o sintagmă (*termenii unui armistițiu, termenii unui ultimatum*), iar în cel de-al doilea caz lipsește, termenul fiind din punct de vedere gramatical fie un cuvânt aparte (țintă), fie o sintagmă (*țintă aeriană, țintă terestră*).

În continuare ne vom opri doar asupra valorii de „cuvânt aparte” sau „sintagmă” cu sens specializat, pentru desemnarea cărora se recurge de obicei la formule generalizatoare ca: termeni militari, termeni tehnici ori termeni de specialitate (din domeniul militar sau dintr-o anumită ramură a domeniului militar) [2, p. 7]. Cele trei formule circulă, în general, ca expresii sinonime. Sinonimia, existentă cu precădere în perechile termeni militari–termeni de specialitate din domeniul militar și termeni de specialitate din domeniul militar–termeni tehnici din domeniul militar, produce uneori echivocuri.

Prima formulă nu este echivocă, deoarece prin termeni militari se înțeleg cuvinte și expresii folosite în întreaga activitate militară, cum ar fi: *armament, ambuscadă, infanterie, proiectil, mitralieră, centură de fortificație, cap de pod, detector de mine* etc.

În schimb, cea de-a doua formulă, termeni tehnici din domeniul militar, nu este lipsită de echivoc, deoarece se folosește cu două accepții. Prima este aceea de cuvinte sau expresii specifice fie limbajului militar, fie celui tehnic. Termenii tehnici ar aparține deci atât domeniului militar, cât și tehnicii, prin aceasta din urmă înțelegându-se în mod obișnuit un ansamblu de factori materiali ai producției (unelte și alte mijloace de muncă), de metode, de procedee de lucru, cu ajutorul cărora societatea obține și prelucrează produsele naturii pentru satisfacerea nevoilor sale. Din acest punct de vedere, sunt termeni tehnici atât *ambuscadă, proiectil, detector de mine, centură de fortificație* etc., cât și *beton armat, rezistența materialelor, siguranța fuzibilă, tablou electric* etc., utilizați, de asemenea, în activitatea militară. Cea de-a doua accepție a sintagmei, termeni tehnici din domeniul militar, poate fi definită prin „cuvinte și expresii specifice limbajului tehnic” (*boghiiu, ecartament, garnitură, beton armat, picior de pod, tonaj, carburanți* etc.), ceea ce reprezintă în exclusivitate cel de-al doilea element constitutiv al primului concept, deci, calitativ vorbind, un lucru diferit, cu toate că numeroși termeni tehnici sunt folosiți și în diverse ramuri ale domeniului militar, cum ar fi: geniu-construcții poduri (*beton armat, picior de pod*), căi ferate (*boghiiu, ecartament, garnitură de tren*), auto (*tonaj, carburanți*).

A treia formulă, termeni de specialitate din domeniul militar, acoperă sub raport noțional conținutul ambelor expresii (termeni militari și termeni tehnici din domeniul militar), prezentând avantajul unei maxime generalizări, deoarece nu provoacă asocieri restrictive sub raportul sferei semantice, fiind aplicabilă în toate categoriile de forțe armate (*forțe terestre, aeriene sau navale*), genuri de armă (*infanterie, artilerie, transmisiuni, geniu, chimie, topografie, intendență, meteo, medicină* etc.), sectoare de activitate din domeniul militar (*tactică, doctrină, învățământ, informatică și tehnică de calcul, cercetare, parașutism, administrație* etc.).

În ceea ce privește terminologia militară vestimentară, aceasta rămâne un domeniu neexplorat sau abordat tangențial în cadrul anumitor studii filologice, deși acest limbaj specializat prezintă o problemă largă care este, totodată, actuală, caracterizându-se prin complexitate și diversitate. La moment, există o necesitate de a explica și comenta noțiunea de limbaj militar vestimentar și de a stabili locul acestuia în sistemul limbii române literare și al terminologiei militare românești. Cu toate că în ultimele decenii se observă un interes vădit al cercetătorilor pentru limbajele profesionale, pentru diferențierea profesională a limbii și a particularităților limbajelor profesionale, pentru contactul dintre macrosistemele terminologice și lexicul general al limbii, multe aspecte ale metalimbajelor în cauză rămân însă cercetate și elucidate parțial, începând chiar de la locul lor în cadrul limbajelor specializate, în particular, și al limbii literare, în general.

Limbajul militar vestimentar este parte a terminologiei militare românești, ca „totalitate a noțiunilor specializate militare ale domeniului militar românesc” [3, p. 84]. La rândul său, lexicul militar vestimentar comportă particularități distincte ale terminologiei ca totalitate de termeni cu sens general (cu statutul de lexeme speciale ce denumesc noțiuni din domeniul științei, tehnicii, dreptului și ale altor sectoare ale vieții sociale și activității profesionale) [4, p. 55], reprezentând și făcând parte, totodată, dintr-un sector lexical vast și foarte dinamic, precum este terminologia militară românească.

Particularitățile termenilor militari au fost condiționate și determinate de fiecare etapă istorică în evoluția societății, anumite particularități până în secolul al XIX-lea și altele după acest secol de mari schimbări. Fiecare perioadă istorică a dezvoltării domeniului militar național aduce noțiuni speciale noi, fapt ce determină ca unii termeni să treacă în categoria istorismelor, așa cum trec în această categorie și noțiunile denumite de aceștia, iar alte cuvinte să fie lexicalizate ca termeni militari.

Orice problemă din domeniul lexicului specializat militar vestimentar implică chestiuni ce țin de lexic și lexicologie în general. Pentru argumentarea locului și rolului terminologic al elementelor lexicale ce denumesc vestimentația militarilor este necesar să facem referință la sistemul nominal din cadrul acestui domeniu lexical. Terminologia ca știință despre termeni are și problemele ei ce țin de sistemul nominal, spre exemplu, referința la faptul că termenii nu sunt niște elemente lexicale arbitrare, dar corespund anumitor condiții, raționalități și respectivul sistem terminologic presupune implicarea din afară pentru sistematizarea lui, comunicarea profesională fiind un factor determinant în activitatea din diverse domenii.

Sistemicitatea lexicului terminologic militar presupune corespunderea termenilor la anumite condiții, precum ar fi monosemantismul și interdependența în interiorul sistemului terminologic, gradul de sugestivitate al termenului în relație cu noțiunea militară denumită, fapt ce imprimă limbajului terminologic un caracter normativ, o sistemicitate terminologică adecvată [5, p. 54].

Așadar, terminologia militară vestimentară trebuie cercetată în condițiile ei firești, în cadrul unui metalimbaj terminologic, care cuprinde și aspectul vorbit al limbajului profesional, unde termenii apar cu funcția lor de bază „de denumiri și expresii speciale, în prevederile și reglementările impuse de definiție” [6, p. 7-8], aspect ce presupune studierea textelor specializate, a regulamentelor militare privind vestimentația militarilor și, desigur, nivelul funcționalității acestora.

E necesar de menționat că sistemicitatea este o caracteristică a terminologiei militare vestimentare în contextul sistemului noțional al unui domeniu militar, al activității militare concrete, deoarece aceasta presupune o interdependență și intercondiționare a termenilor militari, datorată faptului că denumesc fenomene interdependente și intercondiționate ale realității. Desigur, luată în ansamblu, sistemicitatea terminologiei militare este conferită și de grupul tematic denumit, reprezentat de totalitatea termenilor militari românești. Putem vorbi despre sistemicitate și pentru grupuri terminologice incluse în cadrul terminologiei militare românești, care comportă un anumit grad de individualitate semantică unul în relație cu altul (termenii tehnico-militari, termenii militari topografici, termenii militari vestimentari).

Considerăm pe deplin motivată ideea interpretării și împărțirii termenilor în categorii. La nivel general, cea mai răspândită categorisire este cea în conformitate cu domeniile de activitate (terminologia economică, geografică, medicală, agrară ș.a.) Acest tip de clasificare care are la bază un factor extralingvistic poate fi numită și clasificare semantică, deoarece termenii se categorisesc după principiul semantic, fiecare grup semantic are un arhisemem ce demonstrează apartenența sa la un anumit domeniu de activitate, astfel definind semnificatul comun al unei paradigme lexico-semantice specializate (microsistem terminologic din cadrul unei terminologii) sau al unui ansamblu mai larg cum este câmpul semantic terminologic, adică terminologia, reprezentând semele comune tuturor membrilor ansamblului lexical. De exemplu, arhisememul paradigmei

noțiunilor din domeniul terminologiei economice este arhisememul „economic” care demonstrează apartenența termenilor economici la domeniul „economic”, arhisememul paradigmei noțiunilor din domeniul terminologiei tehnice este arhisememul „tehnic” care demonstrează apartenența termenilor tehnici la domeniul tehnic și, desigur, arhisememul paradigmei noțiunilor din domeniul terminologiei militare este arhisememul „militar” care demonstrează apartenența termenilor militari la domeniul militar etc.

Putem vorbi și despre o altă clasificare a termenilor, valabilă în contextul unui metalimbaj terminologic, în cazul nostru – terminologia militară românească. În limba română funcționează o totalitate anumită de mijloace lexicale, care servesc pentru exprimarea noțiunilor

legate de domeniul militar. Această totalitate de cuvinte include în sine o bogată și variată gamă de cuvinte și expresii, care dețin locuri diferite în sistemul limbii române. Gradul specializării lor lexico-semantice este însă deosebit de variat. Este necesar să se știe că în terminologia militară dispunem de o mulțime de termeni și expresii speciale, profesionale, care în întregime reprezintă limbajul profesional militar al domeniului militar național. Însă o parte a acestui limbaj profesional, prin rădăcinile lui, este strâns legat de vorbirea orală, de lexicul activ, cu care împreună fac parte din lexicul limbii române literare contemporane.

Limbajul militar este alcătuit din termeni cu un grad de specializare ridicat (*colonel, maior, sergent, artilerie, infanterie, Stat-Major* ș.a.) și din termeni a căror semnificație militară o poți constata, determina, doar din contextul vorbirii profesionale militare sau după determinativele din componența sintagmelor militare (*beretă, chipiu, cămașă, palton, bocan* ș.a.), în alt context termenii respectivi pot manifesta o altă semnificație, nemilitară. Din această cauză, semnificația lexico-militară a multor termeni poate fi determinată mai mult pe baza contextului verbal al scrierilor de specialitate: „Culoarea beretei este neagră pentru toți militarii, cu următoarele excepții: pentru militarii Batalionului 22 de menținere a păcii și Centrului de pregătire pentru operațiuni de menținere a păcii – de culoare albastru-deschis, iar pentru militarii Batalionului cu destinație specială – de culoare verde” [7, p. 15]. Cert rămâne faptul că același cuvânt, identificat cu sens militar, în alte contexte verbale poate comporta și alte semnificații lexico-semantice (uzuale), ceea ce marchează faptul că, deși specializarea lexicului militar românesc s-a profilat deja distinctiv încă din secolul al XIX-lea [8, p. 27], totuși nu se putea vorbi despre un arhisemem „militar” pregnant pentru toate elementele lexicale specializate ce denumesc vestimentația militarilor, deoarece acest subsistem terminologic militar se află într-o relație indispensabilă cu fondul principal lexical, provenind din vocabularul general.

Terminologia militară vestimentară a apărut drept rezultat al contactului cu limba națională și în urma utilizării cuvintelor lexicului general în calitate de nume specializate pentru elementele vestimentației militare. Aceleași particularități le au și terminologiile militare vestimentare ale tuturor limbilor naționale, la nivel internațional. Terminologia militară românească, inclusiv terminologia militară vestimentară, a apărut în urma contactului dintre limba literară și divizarea profesională a societății, astfel având la bază factori lingvistici și extralingvistici. Așadar, terminologia militară vestimentară a devenit parte, dar, totodată, și produs al limbii naționale românești. Până în prezent, raportul terminologiei militare vestimentare cu lexicul comun a rămas același, localizându-se în zona de contact a limbajelor specializate cu lexicul comun, în care cuvintele se apropie foarte mult de zona de specializare, dar, totodată, sunt utilizate pe scară largă în limbajul curent [9, p. 31].

Privitor la relația în care se află terminologia, inclusiv terminologia militară, cu lexicul general, în lingvistică există două opinii. Unii lingviști consideră terminologia ca parte componentă a lexicului general, dar care se deosebește de lexicul general prin anumite particularități, enunțate mai sus. Alții cred că terminologia este un grup lexical aparte, diferit de lexicul general [10, p. 25].

Elementele lexicale specializate militare ce denumesc vestimentația militarilor nu sunt complet diferite de cele din limba comună, chiar numeroasele elemente lexicale terminologice ne confirmă faptul că acestea sunt aproape identice (palton, bocanci, pardesiu, beretă, chipiu, cămașă ș.a.), doar că în cadrul lexicului specializat militar, termenii vestimentari denumesc noțiuni speciale, dispunând de semnificație exactă și concretă. Terminologia militară vestimentară, ca de altfel majoritatea limbajelor de specialitate, este creată pe baza limbii comune. Toate limbajele specializate folosesc tipuri de exprimare ca cele din limba comună.

La rândul său, limbajul militar vestimentar a fost influențat de limba comună, lexicul militar preluând cuvinte din limbajul general cărora nu le-a schimbat esențial sensul, atribuindu-le doar o conotație specializată, imprimată de elementele lexicale care sunt niște adnotări semantice ale cuvântului determinat.

Circulația cuvintelor din lexicul general spre terminologia militară, proces numit terminologizare sau lexicalizare [11], poate determina schimbări la nivel semantic (mai ales prin atribuirea de sensuri speciale militare), atrăgând prin specializare elemente curente ale lexicului comun. Atracția și expansiunea (denumiri atribuite de H. Sperber) sunt modalitățile de relaționare a celor două tipuri de vocabulare specializat și nespecializat.

Având în vedere caracterul variabil al terminologiei militare românești (caracteristic și pentru terminologiile militare ale altor popoare) sub influența tendinței permanente de modernizare, putem vorbi de necesitatea utilizării în continuu a metodelor de formare a termenilor, care, la rândul lor, nu diferă radical de modul de formare a cuvintelor din lexicul general. Cercetătoarea G. Ciobanu vorbește despre trei metodologii de formare a termenilor: folosirea resurselor existente, modificarea acestor resurse și utilizarea unor resurse noi [12, p. 61]. Dintre acestea, cele mai funcționale la nivelul limbajelor specializate sunt procedeele ce țin de utilizarea resurselor existente, acestea presupunând valorificarea sensurilor cuvintelor din lexicul general, care pot fi extinse, restrânse sau transferate [13, p. 61].

O frecvență însemnată la nivelul terminologiilor, în general, și a terminologiei militare vestimentare, în special, este transferul de sens de la o noțiune deja denumită la altă noțiune, în cazul nostru un element de vestimentație militară, transfer de sens motivat prin caracterul sugestiv și ușor de asimilat al termenului. În acest mod are loc procesul terminologizării prin care unui obiect (element al vestimentației militare) i se atribuie un nume. Acest procedeu implică înzestrarea unui cuvânt din lexicul general cu un sens specific ce ține de terminologia militară vestimentară, în afara valorii semantice existente, dar foarte apropiată de aceasta, care corespunde unui concept specific dintr-un anumit domeniu de specialitate. Desemnând valoarea conceptuală, cognitivă a unui cuvânt, terminologizarea are caracter stabil, reunește elemente semantice nonsubiective, identificabile în general în afară de context. Astfel, cuvântul terminologizat dobândește caracteristicile și statutul unui termen militar respectiv, aparținând domeniului de specialitate militar, făcând parte dintr-un sistem de termeni, în cazul nostru – termeni militari vestimentari.

Acest transfer semantic ține de specificul gândirii umane, ce demonstrează că limba oferă posibilitatea ca dintr-o percepție senzorială să se formeze gândirea umană bazată pe noțiuni denumite astfel. Procedul în cauză de formare a termenilor a atras atenția mai multor cercetători, fiindcă aici se observă potențialul considerabil al limbii, care nu se manifestă la nivel abstract, dar la nivel de funcționare.

Utilizarea cuvintelor din lexicul general în calitate de termeni este un procedeu nominativ frecvent utilizat în contextul terminologiilor românești, printre care și terminologia militară. Este un procedeu dictat și de dinamica progresului tehnico-științific al epocii moderne, de schimbările și progresul din societate, care nu poate fi asigurat cu elemente lexicale create anume pentru fiecare noțiune nou-apărută și, din acest motiv, sunt utilizate cele deja existente [14, p. 24].

Din punct de vedere istoric, în faza inițială a denumirii elementelor de vestimentație militară, procedul nominativ a fost unul puțin diferit, deoarece presupunea atribuirea unui supliment de informație (sens terminologic) unor cuvinte din lexicul general ce denumeau elemente de vestimentație, care ulterior prin concretizare și sens exact au căpătat un statut structural și lexico-semantic autonom în cadrul terminologiei militare. Acest proces ar fi putut avea loc și la traducerea termenilor militari vestimentari din alte limbi. Astfel, s-a completat terminologia militară vestimentară în limba română [15, p. 5-16].

Faptul este explicabil prin particularitățile ce țin de semnificația lexemului, care trebuie să fie stabilită ca un rezultat al reflectării în cuvânt a unei particularități a acestuia [16, p. 111].

Așadar, utilizarea unui cuvânt din lexicul general este relaționată, în primul rând, de posibilitățile lexicale ale cuvântului. Aceste posibilități țin de contextul și situațiile utilizării cuvântului din lexicul general și, desigur, de capacitatea acestui cuvânt de a reflecta particularitățile necesare și, totodată, suficiente ale obiectului denumit. Necesitatea reflectării particularităților obiectului denumit este un motiv strict lingvistic. La nivelul limbii, în general, există o tendință de a se dezvolta nu în direcția generalizării, dar pe direcția diferențierii, concretizării în anumite condiții de funcționare a limbii. Așadar, la nivelul limbii în general diferențierea este un procedeu mult mai frecvent în comparație cu generalizarea, limba este orientată mai mult spre individual și concret decât spre general și abstract [17, p. 281].

Acestea sunt motivele cele mai importante ale utilizării cuvintelor din lexicul general în cadrul limbajului specializat militar, datorate particularităților lexico-semantice, cu toate că în unele studii se menționează că principiul lexico-semantic se caracterizează printr-o productivitate scăzută, prin caracterul sistemic scăzut, asociind noțiuni din diferite domenii de activitate și din diferite sisteme lexicale [18, p. 54]. Cu toate acestea, la nivelul limbajelor specializate, principiul lexico-semantic se manifestă ca fiind foarte productiv. Cu ajutorul lui sunt acoperite toate necesitățile în denumirea noilor obiecte. Procedul semantic, după părerea cercetătorului V. Danilenko, a fost unul dintre primele procedee de formare a lexicului specializat. Adaptarea cuvintelor din lexicul general la statutul de element lexical specializat militar s-a realizat cu ajutorul specializării semantice, care a început cu utilizarea acestor cuvinte în anumite contexte, cuvinte care, ulterior, și-au căpătat statutul de element lexical specializat, în cazul nostru element specializat ce denumește vestimentația militară.

Cuvintele preluate din lexicul general al limbii literare și adaptate sistemului terminologic pot fi utilizate simultan în diverse sfere de activitate umană. În domeniile

speciale ele sunt utilizate pentru a valorifica una dintre valorile lor semantice care se evidențiază în contextul limbajului terminologic. E de remarcat faptul că în timp ce se află într-o relație foarte strânsă cu lexicul general, acestea mai fac parte din cadrul acestuia. Cercetătorul F. Filin remarcă faptul că limbajele profesionale își au rădăcinile în limba literară populară, iar utilizarea profesională depinde numai de context și situație [19, p. 5].

Cuvintele lexicului general terminologizate prin transfer de sens în lexicul general au funcția de a denumi mai multe clase de noțiuni înrudite, iar în terminologia militară vestimentară trebuie să corespundă unei organizări anume, unei sistematicități. În terminologia militară vestimentară aceste cuvinte sunt preluate și adaptate într-o anumită perioadă istorică, funcționând perfect în calitate de termeni din momentul adaptării, fără a avea o îndelungată evoluție în cadrul limbajului militar, denumind exact și precis o noțiune ce denumește elemente de vestimentație militară.

Elementelor specializate militare le este caracteristică o sistematicitate relaționată de anume particularități semantice, fapt ce apropie cuvântul obișnuit de statutul unui termen, însușind ulterior toate particularitățile termenilor. Utilizarea frecventă a cuvintelor din lexical general în limbajele terminologice este motivată prin faptul că acești termeni sunt foarte comizi în utilizare, sunt scurți și ușor de memorizat și recunoscut.

În cadrul terminologiei militare vestimentare, termenii formați cu ajutorul principiului lexico-semantice sunt în majoritate substantive. Faptul se explică prin necesitatea denumirii noțiunilor terminologice. Un alt motiv ar fi că orice limbaj terminologic dispune de un grad înalt de abstractizare în cazul elementelor terminologice, care nu sunt obiecte concrete și acțiuni, dar un grup de nume, denumiri pentru noțiunile ce reflectă obiectele din cadrul domeniului militar. Din acest motiv, substantivul este unicul mijloc lexico-gramatical potrivit pentru a exprima noțiuni specializate. Totodată, substantivul, la nivelul limbajelor specializate, dispune de un caracter nominaliv adecvat.

În concluzie, având în vedere particularitățile termenilor militari vestimentari, enunțate mai sus (în calitatea lor de cuvinte speciale sau cuvinte cu o funcție specială), putem constata că aceștia sunt proveniți, în mare parte, din lexicul general al limbii. Termenii militari vestimentari, chiar dacă sunt cuvinte speciale sau cu funcție specială, sub aspect structural-gramatical sunt identici cu lexemele obișnuite, fonetic și gramatical constituindu-se după regulile lexicului general. Particularitățile termenului militar vestimentar (caracter monosemantic, sens strict delimitat, sistematicitate, neutralitate stilistică ș.a.) sunt determinate de funcția pe care o îndeplinesc și sunt luate în considerație atunci când urmează a fi definite.

Termenul militar vestimentar este un cuvânt sau o îmbinare de cuvinte (identice, în mare parte, cu lexemele limbajului general care denumesc elemente de vestimentație), care denumește o noțiune specială ce reprezintă vestimentația militarilor.

Ținând cont de principiile generale ale terminologiei contemporane, putem considera că terminologia militară este o totalitate de denumiri speciale care denumesc noțiuni și realități ale domeniului militar, formând astfel un sistem terminologic corespunzător rigorilor impuse macrosistemelor terminologice, în general.

Sistemul terminologic militar reprezintă o parte componentă a sistemului terminologic național, care are particularitățile sale de formare și funcționare, determinate de specificul noțiunilor militare și de specificul artei militare în general.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

1. Vascenco, Victor. *Probleme de terminologie lingvistică*. București: Editura științifică și enciclopedică, 1975.
2. *Idem*.
3. Butuc, Marin. *Terminologia militară românească (studiu retrospectiv)*. Teză de doctor în filologie, Chișinău, 2011.
4. Лоте, Д. С. *Как работать над терминологией (основы и методы)*. Москва: Наука, 1968.
5. Скворцов, Л. И. *Вопросы терминологии и письменного творчества в эпоху НТП*// Терминология и культура речи, Москва, 1981.
6. Даниленко, В. П. *Русская терминология*. Москва: Наука, 1977.
7. *Regulile de purtare și descrierea uniformei militare și a însemnelor distinctive ale militarilor din cadrul armatei naționale și instituțiilor ministerului apărării* // Decretul nr. 580 din 06.10.2010 pentru aprobarea uniformei militare, a însemnelor distinctive și a regulilor de purtare a acestora de către militarii din cadrul Armatei Naționale și instituțiilor Ministerului Apărării.
8. Ursu, N. A. *Formarea terminologiei științifice românești*. București: Editura științifică, 1962.
9. Pitar, Mariana. *Manual de terminologie și terminografie*. Timișoara: Editura Mirton, 2009.
10. Головин, Б. Н., Кобрин, Р. Ю. *Лингвистические основы учения о терминах*. Москва: Изд-во Высшая школа, 1987.
11. Vezi: Bidu-Vrănceanu A. și alții. *Dicționar general de științe*. Științe ale limbii. București: Editura Științifică, 1997.
12. Ciobanu, Georgeta. *Elemente de terminologie*. Timișoara: Editura Mirton, 1998.
13. *Idem*.
14. Даниленко, В. П. *Русская терминология. Опыт лингвистического описания*. Москва, 1971.
15. Vlădescu, Cristian. *Uniformele armatei române*. București: Editura Meridiane, 1977.
16. Реформатский, А. А. *Что такое термин и терминология*// Вопросы терминологии (Материалы всесоюзного терминологического совещания). Москва: Издательство Академии Наук, СССР, 1961.
17. Ульман, С. *Семантические универсалии*// Новое в лингвистике. Выпуск 5. 1970.
18. Полякова, И. М. *Слово в профессиональном употреблении*. Челябинск, 1986.
19. Филин, Ф. *К проблеме социальной обусловленности языка*// Язык и общество. Москва, 1968.